

**Toespraak Cobi Crucq,
namens Oranjevereniging “Prinses Juliana”
Monument VRIJ, Oud-Beijerland, 4 mei 2018**

Goedenavond dames en heren, jongens en meisjes,

Na een indrukwekkende herdenking bij het Joods gedenkteken, gevolgd door de Stille Tocht, mag ik u, mag ik jullie ook hier hartelijk welkom heten.

Fijn dat u, dat jij, vanavond aanwezig bent bij deze jaarlijkse herdenking.

Ieder jaar realiseer ik me weer, in de aanloop naar deze dag, deze avond, dat dit herdenken ongeloofelijk belangrijk blijft. Want nog steeds heerst er veel onderdrukking, oorlog en geweld in de wereld. Als we de beelden van nu in de media zien, dan verschillen die eigenlijk helaas niet zoveel van de beelden die we zien in musea, boeken of oude filmbeelden over de Tweede Wereldoorlog.

Door te blijven herdenken geven we een signaal af dat we ons blijven verzetten tegen gruwelijke gebeurtenissen en mensonterende omstandigheden van iedere oorlog, van onderdrukking en geweld.

Het Comité 4 en 5 mei heeft dit jaar als centraal thema voor de herdenkingen gekozen voor het Jaar van het Verzet.

Waarom ging men in verzet? Hoe gevaarlijk was het om in het verzet te gaan? Voor welke keuzes kwam men te staan? Wat kunnen wij daarvan leren? Vraagt deze tijd ook om mensen die tegen de stroom in opkomen voor de rechten van anderen? Wat betekent dit voor onze vrije, open, democratische rechtstaat?

“Verzet begint niet met grote woorden,
Maar met kleine daden
Jezelf een vraag stellen
Daarmee begint verzet
En dan die vraag aan een ander stellen”

Dit zijn de begin- en eindregels van een bekend gedicht van Remco Campert.

Wat zou ik doen? Wat zou u doen? Wat zou jij doen? Dat is de vraag die we aan onszelf en aan elkaar moeten stellen. Die vraag is gemakkelijker gesteld dan beantwoord.

Nu weten we hoe de oorlog is verlopen, hoe de vijand zich opstelde en welke risico's het verzet met zich meebracht.

Toen wist men dat niet; er was oorlog en men wist dat er mensen werden opgepakt, de vijand was bedreigend, intimideerde en zaaide angst onder de mensen.

Dat weerhield mensen ervan om zich te verzetten tegen de vijand, uit angst dat hen, of hun familie iets werd aangedaan.

Dan stel ik weer de vraag: Wat zou ik doen? Wat zou u doen? Wat zou jij doen?

Had u in die tijd een Joods kind of een geallieerde piloot in uw huis een onderduikadres aangeboden? Het zijn gewetensvragen.

Toch zijn er veel heel dappere mensen geweest die het niet met hun geweten konden verenigen door niets te doen. Aan de Zinkweg in Oud-Beijerland was een groep jonge mensen die uit onvrede, onrechtvaardigheids- en verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van hun medemens, in actie kwam. Zo ontstond in ons dorp het verzet.

In het boek “Uit trouw geboren” wordt deze illegaliteit in Oud-Beijerland beschreven. Het is geschiedenis, een waar gebeurd verhaal van een buitengewoon moedige en actieve groep jonge mensen. Zij hielden zich bezig met diverse vormen van verzet tegen de Nazi’s en hun regime in de Tweede Wereldoorlog. Je leest dit boek als een spannend verhaal en je zou bijna vergeten dat het werkelijk zo is gebeurd. Hier in ons dorp. Vanaf het zogenaamde stamadres op de boerderij van de familie Traas aan de Zinkweg, heeft deze verzetsgroep heel veel gedaan om verzet te plegen tegen de vijand. Ze verspreidden illegale bladen, ze hielpen onderduikers, ze overvielen het postkantoor in Oud-Beijerland en kraakten bevolkingsregisters; ze waren betrokken bij de liquidatie van een NSB-burgemeester en bij crossings over het Haringvliet richting Brabant. Het is een greep uit het vele risicovolle werk dat deze mensen hebben gedaan, in het geheim, in de anonimiteit en met groot gevaar voor hun eigen leven. Ze deden dit uit protest tegen de gruwelen en de macht van de vijand, maar vooral vanuit hun rechtvaardigheids- verantwoordelijkheidsgevoel ten opzichte van hun medemens. Gedurende de hele oorlog kwam er niemand van deze verzetsgroep om. Na de capitulatie werd Mw. Traas alsnog slachtoffer van de vijand: een kogel van een gefrustreerde Duitser doorboorde op 7 mei 1945, dus 2 dagen na de capitulatie, de deur van haar huis die zij net had gesloten en zij werd dodelijk geraakt. Een droevig einde van de oorlog voor de verzetsgroep, de hoogste prijs die deze mensen moesten betalen, terwijl ze zoveel levens van anderen (vaak onbekenden) hadden gered.

Bij de viering van 50 jaar bevrijding in 1995 verwoordde onze toenmalige Koningin Beatrix het als volgt: “Gezamenlijk denken wij met eerbied terug aan het verzet van mensen - groepen en enkelingen - die weigerden zich te onderwerpen aan de onderdrukker. Zij bleven trouw aan de rechtsstaat en volgden de stem van hun geweten. Positie te kiezen tegen de stroom in vroeg soms moed. Onafhankelijk van wat anderen denken de eigen keuze te bepalen is een daad van innerlijke kracht. Tal van Nederlanders hebben die kracht opgebracht. De mens, de medemens in zijn diepste wezen, was hun waard het kostbaarste wat zij hadden te geven. Dezelfde toewijding en dezelfde onverzettelikheden moeten ons blijven bezielen. Dan houden wij de geestkracht levend om de vrijheid voor allen te bewaren. ”einde citaat

In verzet gaan gebeurt niet alleen in oorlogsgebieden, maar ook in landen waar vrede is. Het kan soms ook heel klein zijn.

Jongens en meisjes: hebben jullie wel eens meegemaakt dat er b.v. op het schoolplein steeds hetzelfde kind werd geplaagd of uitgescholden? Zou jij dan durven opstaan en zeggen: “nu is het klaar, dit is niet eerlijk, hij of zij heeft niks verkeerd gedaan en hoort er ook gewoon bij”. Je weet dan dat je het risico loopt vrienden kwijt te raken en dat ze jou ook gaan pesten. Ook dat is een vorm van verzet.

Het besef van rechtvaardigheid en van verantwoordelijkheid voor de ander - dat is waar een discussie over de actuele betekenis van het verzet mee zou kunnen beginnen. Dat is de les die we kunnen leren van het verzet in de Tweede Wereldoorlog.

Vanavond willen we in het bijzonder stilstaan bij al deze mensen die zich, toen en ook nu nog steeds, verzetten tegen onrechtvaardigheid. We gedenken ook de mensen die in Nederland en de overzeese gebieden gevochten hebben voor onze vrijheid en daar de hoogste prijs voor moesten betalen.

We gedenken alle slachtoffers van oorlog, onderdrukking, zinloos geweld en discriminatie van toen en van nu.

Daarom moeten we deze herdenking en de twee minuten stilte ieder jaar, met elkaar, jong en oud, blijven herhalen.

Straks hoort u het blazen van het Taptoe signaal.

Daarna volgen twee minuten stilte en vervolgens zingen we het eerste en het zesde couplet van ons volkslied.

Toespraak Cobi Crucq,
namens Oranjevereniging “Prinses Juliana” (deel 2)
Monument VRIJ, Oud-Beijerland, 4 mei 2018

P.C. Basisschool De Kriekenhof heeft dit monument geadopteerd en daarom zal zo meteen een leerling van deze school een gedicht voordragen; de titel van het gedicht is “Verzet” in 1998 geschreven door Sietse Wijnsma, de winnaar van de gedichtenwedstrijd ‘Dichter bij 4 mei’ die elk jaar wordt gehouden onder jongeren tussen 14 en 19 jaar oud. Maar eerst geef ik graag het woord aan de burgemeester mw. Hermans-Vloedveld.

=====

GEDICHT

=====

Ieder jaar weer is er veel belangstelling bij de herdenkingen op deze 4^e mei, zowel bij het Joods gedenkteken als hier bij het monument VRIJ. Hieruit blijkt dat er ook in Oud-Beijerland, net zoals de landelijke trend, een breed draagvlak is en dat ook u grote waarde hecht aan deze momenten van herdenken en herinneren.

Diverse instanties en verenigingen hebben aan gegeven dat ze hieraan uiting willen geven door bloemen of een krans te leggen bij het monument.

Zo meteen noem ik alle namen in één keer. Leden van Scouting Oud-Beijerland assisteren zoals elk jaar bij het aandragen van de bloemen. De bloem- en kranslegging wordt muzikaal begeleid door een ensemble van Muziekvereniging “De Bazuin”,

Daarna nodig ik alle aanwezige jongeren uit om een bloem bij het monument neer te leggen. Ook dit is een belangrijk en waardevol onderdeel van deze plechtigheid.

Allereerst zullen leerlingen van de Protestants Christelijke Basisschool De Kriekenhof een krans leggen namens Nationaal Comité 4 en 5 mei. Vervolgens zullen bloemen en kransen worden gelegd :

- 2 Gemeentebestuur van Oud-Beijerland
- 3 Gezamenlijke politieke partijen
- 4 Veteranencomité Oud-Beijerland
- 5 Politie Hoeksche Waard
- 6 Gezamenlijke kerken van Oud-Beijerland
- 7 Openbare basisscholen voor primair- en voortgezet onderwijs (de Tandem-de Klinker-de Zevensprong- Het Pluspunt, Hoeksch lyceum en Aktief College
- 8 Watersportvereniging 't Spui
- 9 Voetbalvereniging Zinkwegse Boys
- 10 Stichting Zorgwaard/ Alerimus
- 11 Voetbalvereniging SHO
- 12 Jongerenwerk Welzijn Hoeksche Waard
- 13 Voetbalvereniging OSV
- 14 Hoeksch Lyceum
- 15 De Turnkring
- 16 Scouting Oud-Beijerland
- 17 Oranjevereniging Prinses Juliana

=====

De generatie die de oorlog zelf heeft meegemaakt, wordt steeds kleiner en persoonlijke verhalen worden dus schaarser. We denken aan Wim Aloserij die eergisteren overleed en tot het laatste toe zijn verhaal als

overlever van drie concentratiekampen en het bombardement op het schip Cap Arcona overleefde. Hij keek er naar uit om vanavond op de Dam in Amsterdam te mogen spreken en daarna Koning Willem Alexander te mogen ontmoeten. Het was hem niet gegeven. Hij laat vele herinneringen achter o.a. in zijn boek "de laatste getuige".

De jongere generaties zijn afhankelijk van dit soort verhalen die worden doorverteld. Juist daarom is het zo bijzonder waardevol dat de jongere generatie betrokken wordt bij deze ceremonie : we geven de vrijheid aan hen door.

Mag ik dan nu de aanwezige jeugd en jongeren vragen om bij het monument losse bloemen neer te leggen.

=====

Vanavond stonden wij stil bij

- 5 lange en bange jaren waarin pijn en verdriet werd aangericht door de onderdrukker,
- we stonden stil om de mensen te gedenken die het meest waardevolle bezit - hun eigen leven - hebben gegeven voor onze vrijheid,
- we stonden stil om mensen te gedenken die ook nu nog steeds worden onderdrukt, ver weg, maar soms ook in ons land,
- we stonden stil bij mensen die zich, waar ook ter wereld, nog steeds inzetten voor de vrijheid van hun medemens,
- vanavond waren we stil om elkaar er weer aan te herinneren hoe kostbaar en kwetsbaar vrede en vrijheid zijn,

Morgen mogen wij onze vrijheid vieren. Dan wappert de nationale driekleur in top en branden de bevrijdingsvuren.

Maar de avond van de 4^e mei is een avond van ingetogenheid en de vlag blijft halfstok. Zo willen deze avond dan ook afsluiten.

Namens het bestuur van Oranjevereniging Prinses Juliana wil ik graag een woord van dank uitspreken aan:

- dominee Gertjan Robbemonnd voor het leiden van de oecumenische gebedsdienst en Renee Strijder voor de muzikale begeleiding
- de burgemeester mw. Hermans-Vloedveld en de ambtelijke organisatie van de gemeente Oud-Beijerland
- de leden van de slagwerkgroep Harmonie
- het ensemble van muziekvereniging De Bazuin,
- de leden van Scouting Oud-Beijerland,
- alle vrijwilligers en anderen die zich hebben ingezet om deze herdenking mogelijk te maken

Ook u hier aanwezig, allemaal hartelijk dank voor uw betrokkenheid, belangstelling, voor het leggen van de bloemen en voor uw aandacht. Ik wens u allen een toekomst in vrede en vrijheid waar en op welke manier dan ook.